

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન (કવોશિંગ) નંબર ૯૫૬૩/૨૦૧૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા.	ના.
	હા.	

=====

કેએચએસ મશીનરી પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, મનીષા વ્રજલાલ ઠક્કર (અધિકૃત સહી

કરનાર) અને અન્ય

વિરુદ્ધ

કંપની રજિસ્ટ્રાર અને અન્ય.

=====

ઉપસ્થિતિ :

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે શ્રી સચિન ડી. વાસવાડા (૩૩૪૨).

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે શ્રી સમરાટ એન. મેહતા (૩૯૪૯)

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી હર્ષીલ ડી શુક્લા (૬૧૫૮)

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૨ માટે શ્રી ચિન્તન દવે , એપીપી

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

તારીખ:૦૭/૦૭/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ (ત્યારબાદ 'સીઆરપીસી') ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની હાલની આ અરજી અરજદારો દ્વારા સ્પેશિયલ કંપની એક્ટ કેસ નં.

૧૨/૨૦૧૭ નામની ફરિયાદ તેમજ અમદાવાદ ગ્રામ્યના વિદ્વાન પ્રિન્સિપાલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ જજ દ્વારા જારી કરાયેલ પ્રોસેસ રદ કરવા માટે દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨. ટૂંકમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, સામાવાળા દ્વારા અરજદાર નંબર ૧ કે. એચ. એસ. મશીનરી પ્રાઇવેટ લિમિટેડ સામે, અરજદાર નંબર ૨ સહિત, કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી (સી. એસ. આર.) સંબંધિત કંપની અધિનિયમ, ૨૦૧૩ની કલમ ૧૩૪ (૩) (ઓ) અને કલમ ૧૩૫ (હવે પછી 'કંપની અધિનિયમ') ના ઉલ્લંઘનનો આરોપ લગાવીને આક્ષેપ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.સામાવાળા દ્વારા એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદાર કંપની નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ માટે તેની સી. એસ. આર.જવાબદારીઓમાં નિષ્ફળ રહી છે.

૩. અરજદારનો કેસ છે કે અરજદાર નંબર ૧-કંપનીએ કંપની અધિનિયમ, ૨૦૧૩ની કલમ ૧૩૫ હેઠળ નિર્ધારિત પાત્રતા માપદંડોને સંતોષ્યા બાદ કોર્પોરેટ સામાજિક જવાબદારી (સી. એસ. આર.) સમિતિની રચના કરી હતી અને વૈધાનિક આદેશ અનુસાર તેની પોતાની સી. એસ. આર. નીતિ ઘડી હતી.તેની સીએસઆર જવાબદારીઓને અનુરૂપ, કંપનીએ તેની સીએસઆર નીતિમાં નિર્ધારિત સામાજિક કાર્યો માટે રકમ ખર્ચવાનું શરૂ કર્યું.સી. એસ. આર.

સમિતિની રચના, સી. એસ. આર. નીતિ અને ખર્ચની વિગતો સહિત તમામ સંબંધિત જાહેરાતો કંપની અધિનિયમની કલમ ૧૩૪ (૩) (ઓ) ના પાલનમાં નિયામક મંડળના અહેવાલમાં યોગ્ય રીતે કરવામાં આવી હતી. વૈધાનિક જોગવાઈઓનું પાલન અને યોગ્ય ખુલાસાઓ છતાં, સામાવાળા નંબર ૧ એ અરજદારો સામે ખોટા હેતુથી અને કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ કરીને ફોજદારી ફરિયાદ દાખલ કરી છે. આથી આ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૪. વિવાદાસ્પદ ફરિયાદનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે:—

"૫. એ કે, કંપનીએ વર્ષ દરમિયાન હાથ ધરેલા કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી પહેલ અંગે કંપની દ્વારા વિકસિત અને અમલમાં મૂકવામાં આવેલી નીતિ વિશેની વિગતો જાહેર ન કરીને અને નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ માટેના તેના બોર્ડ રિપોર્ટમાં કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી [ત્યારબાદ 'સી. એસ. આર.' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે] ની રકમ ઓછી ખર્ચવા પાછળનું કોઈ કારણ સ્પષ્ટ ન કરીને, કંપનીઝ એક્ટ, ૨૦૧૩ [ત્યારબાદ 'એક્ટ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે] ની કલમ ૧૩૫ સહવાંચિત કલમ ૧૩૪(૩)(ઓ) ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે." .

"૬. એ કે, ઉપરોક્ત મુજબના ઉદ્ધંધન/ભંગ સંબંધિત બાબત આ કાર્યાલયની તારીખ ૨૦/૦૮/૨૦૧૭ ની શો કોઝ નોટિસ (એસસીએન) દ્વારા અહીંના આરોપી સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, જેની નકલ આ સાથે પરિશિષ્ટ-‘એ’ તરીકે સામેલ છે. આરોપી નં. ૧ દ્વારા તારીખ ૨૭/૦૮/૨૦૧૭ ના તેમના પત્ર દ્વારા શો કોઝ નોટિસનો જવાબ આપવામાં આવ્યો છે અને તે સંતોષકારક જણાતો નથી. સદર પત્રની નકલ આ સાથે જોડેલી છે અને તેને ‘પરિશિષ્ટ-બી’ તરીકે દર્શાવવામાં આવી છે."

"૭. એ કે, મંત્રાલયે તારીખ ૧૪/૦૮/૨૦૧૭ ના પત્ર નં. ૧૨/૦૩/૨૦૧૭-સી. એસ. આર. (ભાગ-III-એ) દ્વારા અને પ્રાદેશિક નિયામક (એન ડબલ્યુ આર), અમદાવાદે તેમના તારીખ ૦૬/૦૮/૨૦૧૭ ના પત્ર નં. આર. ડી. (એન ડબલ્યુ આર)/ કલમ ૧૩૫/૨૦૧૬/૨૬૪૮ દ્વારા આ કાર્યાલયને કંપની અને/અથવા તેના કસૂરવાર અધિકારીઓ/ડિરેક્ટરો સામે કંપનીઝ એક્ટ, ૨૦૧૩ ની કલમ ૧૩૫ સહવાંચિત ૧૩૪(૩)(ઓ) ના ભંગ બદલ પ્રોસીક્યુશન (ફોજદારી કાર્યવાહી) શરૂ કરવા નિર્દેશ આપ્યો છે. સદર મંજૂરી ફરિયાદીની કચેરીને ૦૭/૦૮/૨૦૧૭ ના રોજ પ્રાપ્ત થઈ હતી અને તેથી આ ફરિયાદ ક્રિમિનલ પ્રોસીજર કોડ, ૧૯૭૩ ના પ્રકરણ XXXVI ની કલમ ૪૬૮ તેમજ અન્ય

જોગવાઈઓ હેઠળ મર્યાદા સમયગાળા ની અંદર જ છે. મંત્રાલયના પત્ર નંબર ૧૨/૦૩/૨૦૧૭-સી. એસ. આર. (ભાગ-III-એ) ની નકલ તારીખ ૧૪/૦૮/૨૦૧૭ અને પ્રાદેશિક નિયામક (એન ડબલ્યુ આર), અમદાવાદ પત્ર નંબર આર. ડી. (એન ડબલ્યુ આર)/કલમ ૧૩૫/૨૦૧૬/૨૬૪૮ તારીખ ૦૬/૦૮/૨૦૧૭ અહીં સંલગ્ન છે અને જોડાણ-"સી" તરીકે ચિહ્નિત થયેલ છે.(કોલી). "

૮. અહીં ઉપરના ફરિયાદીએ આ ફરિયાદના પેરા ૩-પમાં ઉપરના તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને રજૂઆત કરી છે કે આરોપી ૧ અને ૨એ કંપની અધિનિયમ, ૨૦૧૩ની કલમ ૧૩૪ (૩) (ઓ) સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૩૫ની જોગવાઈનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે અને પોતાને કંપની અધિનિયમ, ૨૦૧૩ની કલમ ૧૩૪ (૮) હેઠળ સજા માટે જવાબદાર ઠેરવ્યા છે.

૫. અરજદારો તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ જણાવે છે કે પ્રસ્તુત કેસ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૧૩૪(૮) સાથે સંબંધિત છે અને સંસદ દ્વારા કંપનીઝ (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૨૦ [ત્યારબાદ 'સુધારો એક્ટ' કહેવાય છે] દ્વારા સદર ગુનાને ગુનાહિત શ્રેણીમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યો છે અને તે જોગવાઈ હેઠળની સજા ઘટાડીને દંડ કરવામાં આવી છે. તેથી એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવે

છે કે અહીંના અરજદારોને સજામાં એક્સ-પોસ્ટ ફેક્ટો ઘટાડાનો લાભ મળવો જોઈએ. આ દલીલોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટોના વિવિધ ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે.

૬. સામાવાળા આરઓસી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે નિષ્પક્ષપણે રજૂઆત કરી હતી કે સુધારા અધિનિયમ પછી કાયદાની સ્થિતિ બદલાઈ ગઈ છે, કારણ કે પ્રશ્નમાં રહેલા ગુનાને અપરાધમુક્ત કરવામાં આવ્યો છે, અને **ટી. બરાઈ વિરુદ્ધ હેનરી આઈ હો અને અન્ય (૧૯૮૩) ૧ એસસીસી ૧૭૭** કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત નિર્ણય અનુસાર અરજદારોને એક્સ-પોસ્ટ ફેક્ટોનો લાભ આપી શકાય છે:

૭. બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલો સંમત થાય છે કે સંબંધિત કોર્ટમાં ચાલી રહેલી આ ફરિયાદ રદ કરી શકાય છે અને આ મામલો ન્યાયિક સત્તાધિકારી સમક્ષ મોકલી શકાય છે.

૮. આ કોર્ટે બંને પક્ષકારો તરફથી કરવામાં આવેલી દલીલો સાંભળી છે અને રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીનું અવલોકન કર્યું છે.

૯. આ કોર્ટનું ધ્યાન માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના ટી. બરાઈ વિરુદ્ધ હેનરી આઈ હોએ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) આપવામાં આવેલા ચુકાદા તરફ દોરવામાં આવ્યું છે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જો સુધારા અધિનિયમ દ્વારા નિર્ધારિત સજામાં ઘટાડો કરવામાં આવે તો આરોપીઓને લાભ આપવામાં આવે છે. સંબંધિત ફરિયાદો નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યા છે:

"૨૨.તે માત્ર પૂર્વવર્તી ફોજદારી કાયદો છે જે કલમ ૨૦ (૧) હેઠળ પ્રતિબંધિત છે.કલમ ૨૦ (૧) માં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધ એ છે કે કોઈપણ વ્યક્તિને ગુનો ગણવામાં આવેલા કૃત્યના સમયે અમલમાં રહેલા કાયદાના ભંગ સિવાયના અન્ય કોઈ ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવશે નહીં, કે ન તો તેને ગુનાના સમયે અમલમાં રહેલા કાયદા હેઠળ લાદી શકાતી સજા કરતાં મોટી સજાને પાત્ર બનાવવામાં આવશે. તે તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે જ્યાં સુધી સેન્ટ્રલ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ નવા ગુનાઓ બનાવે છે અથવા ચોક્કસ પ્રકારના ગુના માટે સજામાં વધારો કરે છે, ત્યાં સુધી આવા એક્સ-પોસ્ટ ફેક્ટો કાયદા દ્વારા કોઈ વ્યક્તિને દોષિત ઠેરવી શકાતી નથી કે સુધારા દ્વારા નિર્ધારિત વધેલી સજા લાગુ થઈ શકતી નથી. પરંતુ જ્યાં સુધી સેન્ટ્રલ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ કાયદાની કલમ ૧૬(૧)(એ) હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે સજા ઘટાડે છે, ત્યારે આરોપીને આવી ઘટેલી સજાનો લાભ કેમ ન મળવો જોઈએ તેનું કોઈ કારણ નથી. ફાયદાકારક અર્થઘટનનો નિયમ

એવી માંગ કરે છે કે કાયદાની કઠોરતાને હળવી કરવા માટે આવા પ્રકારના એક્સ-પોસ્ટ ફેક્ટો કાયદાને પણ લાગુ કરવો જોઈએ. આ સિદ્ધાંત યોગ્ય તર્ક અને સામાન્ય બુદ્ધિ બંને પર આધારિત છે. આ વાત 'કેઈસ ઓન સ્ટેટ્યુટ લૉ', ૭મી આવૃત્તિ, પૃષ્ઠ ૩૮૭-૩૮૮ પરના નીચેના અવતરણમાંથી સમર્થન મેળવે છે

“પશ્ચાત્ક્રષ્ટિ ધરાવતો કાયદો એ એક્સ-પોસ્ટ ફેક્ટો કાયદાથી અલગ છે. અમેરિકન કેસ 'કાલ્ડર વિ. બુલ' માં જસ્ટિસ ચેઝ એ કહ્યું હતું કે, "દરેક એક્સ-પોસ્ટ ફેક્ટો કાયદો અનિવાર્યપણે પશ્ચાત્ક્રષ્ટિ ધરાવતો હોય છે, પરંતુ દરેક પશ્ચાત્ક્રષ્ટિ ધરાવતો કાયદો એક્સ-પોસ્ટ ફેક્ટો કાયદો હોતો નથી. પ્રવર્તમાન કાયદાઓ અનુસાર પ્રાપ્ત થયેલા અધિકારોને છીનવી લેતો અથવા નબળા પાડતો દરેક કાયદો પશ્ચાત્ક્રષ્ટિ ધરાવતો હોય છે, અને સામાન્ય રીતે તે અન્યાયી હોય છે અને દમનકારી હોઈ શકે છે; તે એક સારો સામાન્ય નિયમ છે કે કોઈ કાયદાની પશ્ચાત્ક્રષ્ટિ અસર હોવી જોઈએ નહીં, સિવાય કે એવા કેસોમાં કે જેમાં કાયદાઓ ન્યાયોચિત રીતે અને સમુદાય તેમજ વ્યક્તિઓના હિત માટે તેમની શરૂઆતની તારીખ પહેલાંના સમય સાથે સંબંધ ધરાવતા હોય: જેમ કે ક્ષમાદાન અથવા માફી ના કાયદાઓ. તે ચોક્કસપણે પશ્ચાત્ક્રષ્ટિ ધરાવતા હોય છે, અને શાબ્દિક રીતે કૃત્યો આચર્યા પછીના અને તેને લગતા બંને હોય છે. પરંતુ હું

ફોજદારી કાયદાની કઠોરતાને હળવા કરતા કોઈપણ કાયદાને પ્રતિબંધના દાયરામાં આવતો એક્સ-પોસ્ટ ફેક્ટો કાયદો ગણતો નથી, પરંતુ માત્ર તે જ કાયદાઓને ગણું છું જે ગુનો પેદા કરે છે કે તેને ગંભીર બનાવે છે, સજામાં વધારો કરે છે અથવા દોષિત સાબિત કરવાના હેતુથી પુરાવાના નિયમો બદલે છે... ગેરકાયદેસર કૃત્યને કાયદેસર બનાવવા અને નિર્દોષ કૃત્યને ગુનો બનાવીને તેને ગુના તરીકે સજા કરવા વચ્ચે મોટો અને સ્પષ્ટ તફાવત છે

૨૩. ઉદાહરણ તરીકે, જો સંસદ, ભારતીય ફોજદારી અદિનિયમ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૦૨ ને ફરીથી ઘડે અને એવી જોગવાઈ કરે કે ખૂનના ગુના માટેની શિક્ષા, પ્રસ્તુત મૃત્યુદંડ અથવા આજીવન કેદની સજાના બદલે, આજીવન કેદની સજા રહેશે, તો એવું બની શકે નહીં કે અદાલતો હજુ પણ પડતર કેસોમાં પણ મૃત્યુદંડની સજા ફરમાવશે.

૧૦. આમ, ઉપરોક્ત ચુકાદાથી કાયદાની સ્થિતિ સ્પષ્ટ છે. દેખીતી રીતે, ગુનાને અપરાધમુક્ત કરવાનો લાભ અરજદારના લાભ માટે સુનિશ્ચિત થવો જોઈએ, કારણ કે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પસાર કરાયેલા સુધારા કાયદાએ કોર્પોરેટ સામાજિક જવાબદારી (સી. એસ. આર.) ના ઉદ્વંધનને લગતા કેસોમાં સજાને અપરાધમુક્ત કરી છે અને પરિણામોને ઘટાડીને માત્ર દંડ લાદવામાં આવ્યો

છે.અરજદાર-આરોપીને આવા બિન-ગુનાહિતકરણના પૂર્વલક્ષી લાભને નકારી કાઢવાનું કોઈ વાજબી કારણ નથી.

૧૧. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલતનું એવું વિચારિત મત છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ પડતર રહેલી ફરિયાદ કાયદાકીય રીતે ટકી શકે નહીં અને આ માબતો કંપની અધિનિયમના સંબંધિત જોગવાઈઓમાં વિગતવાર દર્શાવ્યા મુજબ, કાયદા અનુસાર દંડના ન્યાયનિર્ણય માટે સંબંધિત ન્યાયનિર્ણય સત્તાધિકારી સમક્ષ મોકલવાને પાત્ર છે. પરિણામે, અરજદારો સામેની પ્રોસેસ ઈશ્યૂ કરવાના હુકમ અને પ્રસ્તુત ફરિયાદને આથી રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે. વધુમાં એવો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે પ્રસ્તુત ફરિયાદ સક્ષમ ન્યાયનિર્ણય સત્તાધિકારી સમક્ષ તબદીલ કરવામાં આવશે. કાયદા અનુસાર ઉક્ત સત્તાધિકારી સમક્ષ તમામ મુદ્દાઓ અને દલીલો રજૂ કરવા માટે તમામ પક્ષકારો સ્વતંત્ર રહેશે.

૧૨. તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતે ગુણદોષના આધારે આ મામલાની તપાસ કરી નથી અને તમામ અવલોકનો તેના વર્તમાન સ્વરૂપમાં ફરિયાદની કાનૂની સ્થિરતા સુધી મર્યાદિત છે.

(જે. સી. દોશી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.